

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.
Társszerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény. Hivatalos hirdetések 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fil.

Vármegyei közgyűlés.

Saját tudósításunk.

Megnyitás.

Az új alakított vármegyei ház új nagytermében f. hó 27-én ülésezett először Nyitramegye közönsége.

Ennek a körülménynek kellett volna az ez évi őszi közgyűlést ünnepélyessé tenni. A vármegye vezetői azonban jónak látták az ünnepélyesség mellőzését, s minthogy ez korán köztudomásúvá vált, a törvényhatósági bizottsági tagok nem nagy érdeklődést tanúsítottak a közgyűlés iránt. Kitént ez főképp a szavazásoknál, a menyiben a délelőtti folyamán száz szavazatot sem lehetett összehozni, pedig fontos, a vármegye anyagi érdekeit érintő ügyek kerültek névszerinti szavazásra.

Gróf Wilczek Frigyes főispán, bár ünnepelni nem akart, mégis indítatva érezte magát, hogy szokása ellenére megnyitó beszédet mondjon. Üdvözlővén ugyanis az új tanácskozási helyen a törvényhatósági bizottságot, visszapillantást vetett a vármegyei életére. Alkotmányos joggyakorlatunknak — úgymond — a vármegyei élet volt mindig a legpregnansabb kifejezője. Itt folytak le a nagy küzdelmek az ország szentesített törvényeinek védelméért, itt nevelődtek a legklasszikusabb ha-

zafui jellemek, itt acélozták meg képességeiket azok a férfiak, a kik a vármegyei szűk határaiból az országos közélet porondjára léptek.

Azután annak az óhajának adott kifejezést, hogy az új közgyűlési teremben csak hazafias érzések, csak a közügyek iránti érdeklődésnek buzgósa nyilatkozzék meg.

Kitért a főispán a válságos politikai helyzetre is, azzal okolván meg a megújított székház ünnepélyes felavatásának mellőzését.

Megtudjuk érteni, hogy az ezidő szerinti politikai viszonyok között nem tartotta indokoltnak a vármegye vezetősége azt, hogy akár nagy bankett, akár például egy vármegyei bál, vagy bárminő zajos ünnepség tartassék, de hogy miért kellett mellőzni az új épületnek egyházi megáldását is, mikor a legutolsó kis község új iskoláját, új községházát vallásos szertartással szokta felavatni, azt sem a politikai, sem más viszonyok által megokoltnak nem tarthatjuk.

A törvényhatósági bizottság legtekintélyesebb tagjainak nyilatkozataiból tudjuk, hogy várták az istenitisztelettel és egyházi szertartással eszközölni való felavatást.

Reméltük, hogy a főispán úr legalább jelezni fogja, hogy mivel az épület telje-

sen még át nem adatott a vármegyének, mihelyt az átadás megtörténik s a székház ügye teljesen rendben lesz, annak szokásos felavatása elmaradni nem fog. Ennek a kijelentésnek is azonban nélkülözni kellett a főispán úr beszédében.

A főispán szavai után Mérey Lajos a nyitramegyei pártszövetség ügyvezető alelnöke szólalt fel s visszhangot adott gróf Wilczek Frigyes beszédére. Mérey a jelen alkalommal is a helyzet szintájára emelkedett és ékesszólásának ragyogó pompájával káprázatosan szép beszédet mondott.

Lelki szemeim előtt — mondotta — elvonulnak a multnak képei. Az egyik oldalon ott látom a haza népének oltalmát és védelmet nyújtó alkotmányt, mint a haza egére tűzött napot, mely világít és melegével életet fejleszt; a másikon látom a feltornyosult felhők hegyeit, melyek iszonyú súlyukkal elnyomni törekcsenek az éltető nap világát és melegét. Az egyik oldalon látom az ádáz tusák pusztító zivatarait, a másik oldalon a békés munkálkodás termékenyítő áldásait.

Az egyik oldalon ott ragyog az ősök vérevel szerzett, az ősök verejtékével megtartott Magyarország, mint tündöklő délibáb, a másikon az erőszak mezében járó hatalom, mely azt a fénytüneményt elhomályosítani s a nemzetek életének virá-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCAJA.

Temetőben.

*Hol majdan az élet hája
S boldogsága elmerül:
Utam csöndes temetőbe
Téved önkénytelenül.*

*Sírdogáló kis leányka
Jár a hantok közepett'
S egy benőtt sírről remegve
Vadvirágot tépeget.*

*„Gyermekem, ne lépj virágot,
Mert, a ki alant pihen
Eljön érte majd tehozzád
Még a mai éjjelen.“*

*Fölragyog a lányka szeme
S megnyílván így jelez:
„Hiszen éppen azt óhajtom:
Jó anyácskám jöjjön el!“*

Cserne,

Priborszky Ferenc.

A genfi tragédia.

Irtá: Sztáray Irma grófnő.*

Beérkeztünk a kikötőbe; a Királynét rög-tönzött hordágyra helyeztük, melyet hat ember

* A szerzőnek „Erzsébet királyné kíséretében“ lapunkban már ismertetett művéből.

emelt. Mielőtt megindultunk, leterittem nagy fekete köpenyével. Szeliden agonizált a küzdelem minden jele nélkül, de e pillanatban békétlenül fordította oldalát a fejét.

Megindultunk. Fejénél az egyik oldalon haladtam én, a másikon egy úr, ki a királyné fehér ernyőjét vitte, kifeszítve feje fölött.

Utánunk és körülöttünk fölízgatott ember-tömeg, mely a hajót visszatérni látva, szerencsétlenséget sejtett és összeszaladt.

Szívfacsarón szomorú volt ez a bevonulás oda, honnét alig egy órája vidáman indult útnak a Királyné. Szobájába érve lefektettük az ágyra. Dr. Golay már helyben volt, kevés időre reá jött a másik orvos. Kívülök én, Madame Mayer, a fogadós neje és egy a hotelben tartózkodó angol ápolónő voltunk jelen.

Dr. Golaynak megmutattam a sebet, ki azonban sondájával már nem birt beléhatolni, mert a fűző eltávolítása után a sebszáj eredeti helyéről elcsúszott.

„Nincs semmi remény“ — szolt kis vártatva az orvos. — Én ezt úgy is tudtam, de mikor most rövid ridegséggel kimondani hallottam, dermesztő hideg járt át és fogvacogva, gépiesen mondtam utána: „Semmi remény!“

És mégis kérve-kértem az orvosokat, kísért-

sék meg az élesztést. Hasztalan volt minden. Még élt, de már alig lélegzett.

Most jött a pap és megadta neki a generális abszoluót. Volt-e akkor még benne élet? Vagy azon reményben szárnyalt föl az Ó fenséges lelke, hogy nem várhatván meg a feloldozást, a menny küszöbén részesül majd a Mindenek Úrának áldásában.

Két óra negyven perckor mondta ki az orvos a rettenetes szót. A legszebb, a legnemesebb, legtöbbet szenvedett lélek hagyta el a földet s elröppentét csak egy komor szóval jelzik: Meghalt.

Én azt éreztem, hogy most egy, a végtelenbe elhallatszó keserves panasznak kellene betölteni a léget és sirnának a jók, úgy, mint az én lelkem sir és jajgat az én áldott Királyném után. Megváltó Jézusom légy mellettem e nehéz órában! Nem szabad összeroskadnom! Nem szabad arra gondolnom, hogy milyen jó volna meghalni, utána menni és kísérni Ot a halálba is. Nem szabad vétkezni!

Ő visszanez és látja, hogy az Ó hívó Irmája a fájdalom terhe alatt roskad és megtántorodik. Szűz anyám segíts, hogy ne vétkezzen!

Aztán a Királyra gondoltam. E szörnyű percekben föl-fölmerült előttem jóságos alakja.

nyairól az árnyak birodalmába visszoritani igyekeznek. Az egyik oldalon a magyar faj milliói küzdenek az ország önállóságának ideáljaiért, a másikon azok, a kik a hatalom parancsszavára hallgatva, összeesküdték annak a küzdelemnek megbénítására.

A független Magyarország azért nem lehetett még valósággá, mert nem tudunk *összetartani*. Bármiképp alakuljanak a viszonyok, mi itt ebben az új teremben is megtartjuk hűségünket az alkotmányhoz, úgy mint *eddig is mindig megtartottuk*. Munkánkat becsületesen végezzük el, egymás iránti nagybecsüléssel és szeretettel, s akkor még az az ellenőrző tevékenység is, melyet a törvény a tisztviselők működésére nézve szükségessé tesz, csak a tisztviselői munka becsületét fogja előmozdítani.

Mérey beszéde után, a ki: „Isten áldd meg a magyart” fohással fejezte be szavait, percekig zúgott a tapsvihar. A remek beszéd pártkülönbség nélkül lelkesítőleg hatott és mély benyomást tett.

Még *Mezey Gyula* vette ki részét a megnyitás hangulatából s hasonlóképpen nagy tetszéssel fogadott beszédet mondott. Mezey főképp azon kívánságának adott kifejezést, hogy azt a munkát, melyet Nyitramegye közönsége az új székházban végezni fog, irányítsa mindig a magyar nemzet érdeke és a *magyar föld* szeretete s hassa át a hazafiság és a tiszta erkölcs érzése. Üdvözli a vármegye közönségét és tisztviselői karát. Legyünk egyek nem a lemondásban, hanem a nemzet jogainak védelmében; legyünk egyek nem a csüggedésben, hanem a biztató és férfias munkára hívó reményben!

A szekularizáció.

A napirend során a dolog természeténél fogva Hajdúmegye átirata a szekularizáció tárgyában, keltett legélelkebb érdeklődést, ámbar maga az ügy a vármegye vidékeiről éppenséggel nem vonzotta a bizottsági tagokat a közgyűlésre,

mert előre tudták, hogy körülbelül minő lesz a határozat. A Nyitramegyei Párt-szövetség akciója — bár azt nem kürtölte ki — úgy volt megszervezve, hogy az nem csak egy, a hajdúmegyei átiratot pártoló, hanem még az említett átiratot csak *lanyhán visszautasító* határozatot is lehetlenné tett volna.

Az igazság érdekében meg kell jegeyoznünk, hogy Nyitravármegye közönségében nem volt meg a hajlandóság a hajdúmegyei átiratot pártolni, ellenben igenis meg volt a hajlandóság az előadói javaslat célszerű módosítása és szigorítására. Így jött létre az alább olvasható javaslat, melyet a közgyűlés *egyértelmű helyesléssel*, mondhatjuk lelkesedéssel fogadott el.

A javaslatot, illetőleg határozatot, dr. *Szathmáry István* tb. vármegyei főjegyző dolgozta ki, alapos jogi tudással, határozott erélyvel s e mellett higgadt mérséklettel. Szól pedig a kortörténeti okmány jellegével bíró emlékezetes határozat ilyenképen:

Hajdúvármegye közönsége az országgyűlés képviselőházához intézett feliratát annak hangsúlyozásával vezeti be, hogy elhatározásától távol állott a felekezeti harc szításának gondolata, hogy a tulajdon szentsége iránti tisztelettel elterelve esupán hazafias szempontok vezérelték, s végül, hogy a szekularizáció keresztülvitelére a jelenlegi valóságos helyzetet maga sem tartja éppen alkalmasnak.

Ily körülmények között, a midőn maga a kezdeményező törvényhatóság kénytelen beismeri, hogy a felvetett kérdés nemcsak időszertlenül, hanem a felekezeti és társadalmi béke felforgatására alkalmas ellentétek valóságos tárháza, igazán esodálkozunk kell a fölött, hogy az egyházi javak szekularizációjának veszedelmes jelszavát mégis csak odavetette politikai közéletünknek anélkül is eléggé sötét hátterű fórumára.

De hogyha Hajdúvármegye közönsége jónak látta a képviselőházhoz intézett feliratát pártolás végett nekünk is megküldeni, vármegyénk törvényhatósági bizottságában viszont megvan a kellő készség arra, hogy e divatos jelszóval őszintén leszámoljon. És hogyha Haj-

duvármegye közönsége a tulajdon szentségét hangoztatja, mi viszont határozottan kijelentjük, hogy a mai társadalmi és állami jogrend alapja, a tulajdon intézménye egyaránt szent és sérthetetlen, akár élő, akár jogi személyek tulajdona forogjon szobán.

Lehetetlen rá nem mutatnunk arra a teljesen téves kiindulási alapra, a melyre Hajdúvármegye közönsége támaszkodik, s midőn minden jogforrás és törvény megjelölése nélkül egyszerűen kijelenti, hogy „a katolikus egyház kezében levő ingatlan javak a magyar állam kétségtelen és elidegeníthetlen tulajdonát képezik”. Nyilvánvaló, hogy ez a kijelentés nem egyéb, mint az államterület közjogi és az államtulajdon magánjogi fogalmainak szerencsétlen összetévesztése! És a mennyire kétségtelen, hogy a magyar szent korona fennhatóságának s területi integritásának közjogi elvénél fogva a magyar állam területén levő minden földbirtok, bárkinek tulajdona is legyen, az államterület elidegeníthetlen, más állam fennhatóságának alá nem vethető része, ép annyira világos az a tétel is, hogy az állam, mint tulajdonos bármely más jogi személlyel egyforma beszámítás alá esik és tulajdont csak a magyar magánjog által szabályozott módon szerezhet.

És azért a magyar történeti jogfejlődés kétségbevonhatatlan igazságaként kell megállapítanunk, hogy a magyar állam területén létező egyházi javak tulajdonosa nem az állam, hanem a katolikus egyház, illetve azon egyházi intézet, mint jogi személy, melynek javára az adományozás történt.

Elég lesz ezen történelmi igazság bizonyítására két példát felhozunk. Az egyik az 1548. évi XII. t.-cikk, a mely az elhagyott kolostorok, zárdák és káptalanok javairól akként rendelkezik, hogy azok tudós lelkészek és hitszónokok fenntartására fordítassanak oly célból, hogy a népet a katolikus vallásban megtartsák. Midőn pedig XIV. Kelemen pápa a Jézus — társaságot 1773. évi július 21-én eltörölte, Mária—Terézia az 1548. évi XII. t. cikkre hivatkozva mint legfőbb kegyúr a volt magyar jezsuiták javait ugyanazon vallási és tanügyi célokra rendelte fordítani, a mely célokra azok a jezsuiták kezei között szolgáltak volt. Ekként jött létre a katolikus tanulmányi alap.

Miután ezek szerint minden kétségen kívül áll, hogy a katolikus egyházi javak ezen egyháznak, mint jogi személynek tulajdonát

Mennyi szenvedést hord Ő már szívébe zárva. Hogy tetézi most a sors az eddigieket a legiszonyúbbal!

És én látom a gondoktól terhelt ősz Királyt, amint a csapás alatt meghajtja fejét, amint fájdalommal csordultig telt szívével, odarokad imaszámolyára és imádkozik. Aztán látom fölemelkedni s egy temetővel a lelkében megindulni a kötelesség nehéz útján.

Nem! Nem szabad roskadoznom! Nem szabad vétkezmem!

Most eszembe jutott, hogy kerülő uton juthat a hír a Királyhoz. Ennek nem szabad megtörténni. Minden erőmre szükségem volt, míg a sürgőnyt meg tudtam fogalmazni.

Paar grófnak szolt:

„Ő Felsége a Királyné súlyosan megsebesült, kérem ezt a Király Ő Felségének kíméletesen megjelenteni.”

Alig hogy a sürgőny elment, jelentkezett az osztrák-magyar konzul és följajánlotta szolgálatát.

Elmondtam neki a szerencsétlenség részleteit és megkértem, hogy sürgönyözze meg a külügyminiszternek.

Ez egy mellékszobában történt.

Mikor visszatértem a Királynéhoz, éppen

arteriáját nyitották meg a karján. Egy csepp vér sem jött belőle.

Ezután az orvosok eltávoztak.

Odaálltam a Királyné fejéhez. Vakító fehér arcáról sugárzott fénye az égi békének és nyugalomnak. A szörnű átmenet, melytől rettegett, rövid volt s zavaros, mint egy hajnali álom, melyből ocsudva már az üdvösség reggelének égi derűje vette körül.

A föld bilincsei lehullottak s az ég leánya most már szabadon szárnyalva siet az Úr trónusa felé, hogy elvegye jutalmát szenvedéséért.

S e szinte légies test, hűséges társa a léleknek a szenvedésben, megérzi jobb felének boldog szabadulását s most már nyugodtan vár a megsemmisülésre. Idegszála sem rezzen többé. Egy, a félig zárt pillák alól fölfelé irányzott tört pillantás s az ajk egy szelid mosolya, mely rajta még az életre emlékeztet. Ezekkel kísérte a boldogan elröppenő lelket, ezekkel búcsuzott tőle örökre.

Most keresztet vettem reá és lecsuktam a szemeit.

Ezután olvasómat ujjai közé illesztve, áldott két kezét imára kulcsolva a mellére tettem.

Az ápolónő segítségével, ahogy lehetett, elrendeztük a halottas szobát.

Melléje két oldalt két-két égő gyertyát állítottunk, fejéhez egy keresztet.

A szalonból áthoztuk az őszi rózsákat. Viritsanak körül, most már nem emlékeztetik a mulandóságra.

Ezzel készen lévén, megfogalmaztam a második sürgőnyt Paar grófnak.

„Ő Felsége a Királyné elköltözött.”

És most már, ha lerokadok is, Te megbocsátod nekem édes Jézusom, ki míg a Golgothára értél, háromszor rogytál meg a kereszt alatt, imádkoztam a halottas ágy előtt térdeimen.

Ekkor megjött a bíróság, hogy engem kihallgasson. Szédelegtem, mint a szélütött, de ennek meg kellett lenni.

A halottkém röviden végzett feladatával, mely után a bíróság a salonban egy asztal körül helyezkedett el, míg én félre tőlük egy széken ültem. Miután a szokásos formások közt fölvették a származásomra vonatkozó adatokat, az elnök hozzám fordult: „Grófnő, azt tudja ön, hogy amit itt bemondd, azt eskü alatt mondja.”

„Tudom.”

Ezután a Királyné teljes nevét és címeit kellett tollba mondanom, majd a gyilkosságot és körülményeit a legapróbb részletekig. Kimondhatatlan gyötrelmes erőpróba volt ez. Mikor vé-

képezik és csupán a nevezett egyház által követett célokra fordíthatók, s miután Nyitrávámegye közönsége a mai társadalmi és állami jogrend alapvető intézményének, a tulajdonnak az állam részéről való föltétlen tiszteletben tartását ép ezen társadalmi és állami jogrend érdekében álló oly szabálynak tekinti, amelytől eltérni semmi körülmények között és semmiféle tetszetős jelszavak ürügye alatt sem szabad, ennek folytán Hajdúvámegye közönségének a katolikus egyházi javak szekularizációjára vonatkozó felirati kérelmét *visszautasítja* és annak irattárba helyezését rendeli el.

Minthogy pedig köztudomású, hogy az ország katolikus közönsége az egyházi vagyoni védelmét első sorban a *katolikus autonómiától* várja, elhatározza a törvényhatósági bizottság, hogy a katolikus egyház ezen nagyfotosságú ügyének, melytől a magyar állam nemzeti és kulturális céljai is újabb hathatós védelmet és támogatást nyernének, megvalósítása érdekében az országgyűlés képviselőházához és a kormányhoz felirati kérelemmel fordul.

Az állandó választmány javaslatának felolvasása után egy-két percig mást nem lehetett hallani a teremben, mint „Elfogadjuk!“ „Elfogadjuk!“ felkiáltásokat.

Felállott azonban dr. Kállai Ármán s halk hangon beszélni kezdett. Hogy mit fog mondani és hova fog konkludálni, senki sem tudta, még csak nem is sejtette. Természetes, hogy annál feszültebb volt a várakozás, melylyel beszédének fordulatai elé nézett a terem közönsége.

Dr. Kállai a hajdúmegyei határozatot jogi, nemzetgazdasági, emberbaráti és hazafiúi szempontokból bírálta s egymásután kifejtve e szempontokat súlyos szavakkal *pálcát tört* a határozat felett. Beszéde végén indítványozta, hogy mivel az állandó választmányi javaslat igen *enyhe*, mondja ki a vármegye közönsége, hogy Hajdúmegye határozatát károsnak, megdöntélatannak, hazafiatalannak tartja, azt ennélfogva méltatlankodással visszautasítja és Hajdú megyének visszaküldi.

Kállai beszéde után a helyeslés moraja, kísérve a meglepetés kifejezéseitől vonult át termen. Sokakat fellelkesített a beszéd bátor és határozott hangja s ezek között a leglelkesebb volt *Lelkes Zsigmond*, a vármegye Zsiga bátyja. Erőteljes, az egész termet betöltő hangon jelentette ki, hogy osztja Kállai felfogását s a maga részéről is *rosszaló* indítványt nyújtott be a hajdúmegyei civisek ellenében.

A hangulat ekkor már olyan volt, hogy Kállai és Lelkes indítványait, ha szavazásra kerül-

nek, a közgyűlés elfogadta volna. Dr. Szathmáry István előadó azonban kifejtette, hogy a törvényhatóságokat az egymással való érintkezésben bizonyos konvencionális szokások kötik, melyekhez a jelen esetben ragaszkodni annál indokoltabb, mert az állandó választmány javaslatában meg van mondva minden, a mi egy visszautasító álláspontnak a kifejezésére alkalmas.

A vitának dr. Franciscy Lajos felszólalása vetett véget, a ki az állandó választmány javaslatához olyan módosítást terjesztett elő, mely a javaslatot közelebb hozta Kállai és Lelkes indítványaihoz. Az állandó választmány javaslatában ugyanis eredetileg az állott, hogy a vármegye közönsége „nem érthet egyet“ Hajdú megye átiratával. Ezt dr. Franciscy oda módosítani javasolta, hogy a törvényhatósági bizottság az átiratot *visszautasítja*. Ebben az indítványozók megnyugodtak s a közgyűlés ilyen értelemben határozott.

A két albán.

A közgyűlés napirendjén választások is voltak. Be kellett tölteni egyes tiszviselői állásokat s ezenkívül újra kellett választani a közigazgatási bizottság és az igazoló választmány tagjainak egy részét.

Már a közgyűlés előtt felháborodva értesültek a bizottsági tagok arról a nemtelen eljárásról, melyet „ismeretlen tettesek“ követni jónak láttak Mérey Lajos ellen. Méreyt ugyanis, a ki már három évtizedet meghaladó idő óta tagja a törvényhatósági bizottságnak s 1905 óta tagja a közigazgatási bizottságnak is, az alkotmánypart f. hó 26-án tartott értekezletén az újból választandó köz. bizottsági tagok sorából kihagyta, s helyébe Mezey Gyulát vette fel a jelöltek közé.

Mezeynek tiszteletre méltó egyénisége ellen senkinek sem lehetett kifogása, de azt mindenki belátta, hogy itt egy személyes gyűlöletből eredő üldözés folyik Mérey ellen. Az alkotmánypart összes higgadt elemei — ezt megnyugvással tapasztaltuk — elítélték az eljárást s Mezey Gyula a leghatározottabban kijelentette, hogy a jelölést el nem jogadja, a minthogy mást az ő nobilis gondolkodásmódjától várni nem is lehetett.

Csakhamar az „ismeretlen tetteseket“ is sikerült kinyomozni a két Markhot-fivér, Gyula és Aladár — *nobile par fratrum* — képeiben. Mind a ketten személyes bosszút akartak állani Méreynek, mert mint köztudomású, Mérey Lajos volt az, a kinek a néppárt mellett legnagyobb része volt abban, hogy Markhot Gyulától Nyitramegye megszabadulhatott.

A bosszú érzése, mint közismeretes, legerősebb az albánoknál. Ez a szilaj, harcias nép a

bosszúállást családi hagyománynak és férfias tettek tartja. Egy nehezen kiírható maradvány ez még a nép pogány korából. Enyhíti azonban az albánok bosszúálló természetének nyersségét az a körülmény, hogy az albánt rendesen csak a vérbosszú izgatja. Ha valakinek a szülőjét, rokonát ölik meg, akkor gondol bosszúra az albán. Személyes sértésekért, politikai vagy társadalmi elletésekért csak a nép legvadabb törzsei szoktak bosszút állani.

A művelt világon ez az albán erkölcs nem uralkodik, különösen nem ott, a hol a keresztény lelkületnek melege akár csak nagyon kis hőmérséklettel járja át az emberek szívét. Ha mégis akadnak olyanok, a kiknél a személyes bosszú a működési principium a közéleti tevékenységben, azok az egész művelt világ felfogása szerint bizonyítványt állítanak ki lelkületök meddőségéről s teljesen alkalmatlannak mutatják magokat a közügyek szolgálatára, még inkább a közügyek irányítására.

Ez az, a mit átértett az alkotmánypártnak tekintélyes, számot tevő része s a nemtelen házának azzal vetett véget, hogy *tömör sorokban foglalt állást Mérey mellett s a főispánt is hasonló állásfoglalásra kényszerítette*. Mikor erről Markhoték értesültek, nagy haraggal eltávoztak, a delután folytatódó közgyűlésen már a hírok-hamvuk sem volt. Mérey Lajos pedig ismét beválasztatott a közigazgatási bizottságba.

A két albán akciója csütörtököt mondott, gyönyörűség volt látni, hogy a saját pártjuk mi-kép fordít nekik — hátat.

Választások.

A törvényhatósági közgyűlésen megejtendő választások előkészítésére a kijelölő választmányba a közgyűlés *Juhász Vince, Emődy József és Mezey Gyula* biz. tagokat választotta meg; a főispán pedig a maga részéről *Jánoky-Madocsányi Gyulát, Rudnay Alajost és Markhot Gyulát* nevezte ki.

A kijelölő választmány jelentése kapcsán árvaszéki alelnökké *Csemniczky Géza* árv. ülnök, árvaszéki ülnökké *Jaksics Jenő* árvaszéki jegyző, 2-ik oszt. aljegyzővé *Tenczer Gyula*, 3-ad oszt. aljegyzővé *Majthényi Miklós* közig. gyakornok választott meg. — *Lakics Attila* árvaszéki ülnök tanácsvezetési jogosultsággal ruházott fel.

A bizottságok kiegészítésére szolgáló választásnál a szavazatszedő bizottság tagjai voltak *Sporzon Ernő* elnök, *Ajtics Horváth Dezső* és dr. *Petrikovics Aladár*.

A közigazgatási bizottságba, 1910—11 évekre megválasztottak: Gróf *Hunyady László*, *Mérey Lajos*, gr. *Apponyi Gyula*, *Dióssy Imre*, *Fodor József*.

gezték velem, az elnök megköszönte szomorú tanuskodásomat és arra kért, tennék az udvarnál sürgős lépéseket, legalább a részleges boncolás iránt, mert erre súlyt helyez a törvény.

Hogy teljes boncolásról szó sem lehet, azt már előzőleg kijelentettem.

A bíróság távozása után Berzeviczy hivatott a telefonhoz. Territetből beszélt. Szegény Berzeviczyt nem hagyta nyugodni az aggodalom és Cauxból átment Territetbe, hogy így hamarabb meglássa visszatérő Királynéját. Micsoda gyötrelmet állhat ez ki most! s hozzá még vesztgelni kénytelen, mert Genfben csak este van vonatja.

„Az aggodalmas Berzeviczy“, hányszor említette őt így a Királyné, mikor a genfi tartózkodás ellen ismételt szót tett.

És most már minden késő! Aggodalmait irtóztatós módon igazolták az események.

Szaggatott kérdésekben és feleletekben folyt köztünk a beszéd, míg végre mindent megtudott. Éreztem a dróton át, ideregett hozzám a vihar, mely most e hűséges férfi lelkében dült.

Éppen Paarhoz intézett sürgőncim szövegét mondtam el, mikor hirtelen egy — jól vannel — megszakitotta a beszélgetést. Bizony elszedült szegény Berzeviczy e telefonozás közben, mint később megtudtam. E beszélgetés után azonnal

hozzáfogtam és sürgőnyt sürgőny után küldtem el a szomorú hírrel a Királyné gyermekeinek, testvéreinek s a legközelebbi magas rokonságnak.

Eközben új hatósági küldöttség jelent meg a halottas házban.

Megvizsgálták a testet és jegyzőkönyvet vettek föl.

Majd a katolikus papság jött el, élükön a freiburgi püspök, utánuk apácák, hogy a halott lelki üdvéért imádkozzanak.

Végre ezek is elmentek és én magamra maradtam.

Oda ültem az én drága Királyném mellé. Eletem leggyászosabb órái suhantak el fölöttem temetői csendben. Ez volt a mi utolsó együtt-létünk kettesben. De milyen megközelíthetetlen az ellentét az én dült lelkem és az Ő nyugalma közt!

Nehéz óráiban hányszor talált vergődő lelke enyhülést az én lelkem derűjében, nyugalmában s ime most én földig sujtva vergődöm előtte s könnyárban uszó szemeim kétségbeesve tapadnak halvány arcára és úgy esznek hozzá, hogy mutatná meg az irányt, mely az Isten akaratában való megnyugváshoz vezet.

És a vergődő léleknek van ereje egy utolsó vigasztaló szóra visszaidézni a föld körén túl szárnyaló lelket.

Siri csend volt körülöttem. A hegyekről most ereszkedett alá az est. Mint az én lelkem a kétségbeeséssel, úgy küzdött a napvilág az árnynyal. A gyertyalángok vak fénynyel lobogtak, türelmetlenül várták a sötétséget.

Valami tompultság ereszkedett reám. Vergődő lelkem, mintha pillanatra fáradtan leeresztette volna szárnyait. Hosszan belemeredve néztem a lángokba, melyek ideges rebbenésekkel égtek a ravatal fölött. Kisírt szemeim elkápráztak, szuró fájdalmat éreztem bennük s önkénytelen hűnytam le pilláimat.

E pillanatban egész valóm átreszketett. Úgy rémlett, mintha hirtelen nevemen szólítottak volna. Hangot hallottam, lelkemben megcsendülő visszhangját egy távolból jött édes szónak: „Túl béke és boldogság van“. Fölugrottam, a felszender elszállt pilláimról és úgy álltam az én édes Királyném előtt, mint annyiszor szolgálatkészen lesve ajkáról a szót.

De ajkai csukva voltak.

Csupán az én lelkem adta vissza kései visszhangját szavainak a halottasszoba siri csendjében.

És mégis felülről jött e hang, mint kijelentés, mint megerősítés.

Lelke most érhetette el a megvilágosodás szent régióit s ime arcára hull a diadalmas fény,

Az igazoló választmányba 1910-ik évre: Mihálik József, Czobor Bela, Juhász Sándor, dr. Klobusiczky Károly, dr. Sztránszky Izor.

Tiszti főügyési helyettes: Dr. Klobusiczky Károly.

Uj iskolák.

A vármegye területén létesítendő állami elemi iskolák költségeire a közgyűlés egy százalékgig terjedhető pótdadót vetett ki.

A tervezet szerint 1910-től 1913-ig, kilencvenöt új állami elemi iskola fog épülni, melyek közül 1910-ben 27 iskola létesül.

Az új népnevelési tanintézeteknek a vármegye által fedezendő szükséglete kitesz 1.100.100 koronát. Ennek fedezésére a törvényhatóság kölcsönt vesz fel ötven évi törlesztésre, 95¹/₂ százalékos árfolyam mellett, 5,35% annuitással, de nem egy összegben, hanem négy külön kölcsön alakjában.

A felveendő kölcsönből törlesztendő 1910-ben 12,350 kor., 1911-ben 21,425 kor., 1912-ben 41,562 kor., 1913-ban 58,000 korona.

Nyitravárosi ügyek.

Nyitraváros képviselőtestületének a nyitrai keresztesyi szociális egyesület által létesítendő munkástelep tárgyában az évi július hóban hozott határozatát dr. Egressy Sándor és Weisz József megfélebbítették, mert hát minden hiábavalóságra akad gancsoskodni szerető ember.

A felelősséget kérték a képviselőtestület határozatának megsemmisítését! Részben célt érték, a közgyűlés megsemmisítette a képviselőtestületi határozatot, de ennek a felelősségre aligha fognak örülni. Meg van semmisítve a határozatnak a munkástelepen eszközözendő telekfelosztásra vonatkozó része. Ez ugyanis hatósági engedélyt nem igényel s így a városi közgyűlésen sem volt tárgyalható. Megsemmisített továbbá a városi határozatnak az építési engedélyre vonatkozó része, a mely hasonlóképen nem tartozik a városi képviselőtestület elé, hanem a tanács ügykörében intézendő el.

Egyebekre nézve a képviselőtestületi határozat jóváhagyatott.

A nyitrai tűzoltó szertár ügye a közgyűlésen végre 28 évi huza-vona után dülőre vitetett, a mennyiben a törvényhatósági bizottság jóváhagyta a képviselőtestületnek ez ügyre vonatkozó legutóbbi határozatát, melynek megfélebbezésére — csodák-csodája — senki sem gyürkőzött fel. A szertár megépítésének ilyenformán most már nincs

mosolyában a túlvilág igézetes derűjét látom. Odahajoltam fölébe és megcsókoltam áldott kezét.

Én édes angyali királyném! Lepillantottál az én kétségbeesésemre s a magasból visszaküldted hozzám azt a vigasztaló szót, mellyel én vigasztaltalak. Te föleleled a te hűséges Irmádat a porból a csüggedés éjjeléből és odairányzod tekintetét az örök kegyelemre.

Teljes a te diadalod a szenvedéseken az atolsó áldozattal, melyen túl beke és boldogság van!

*

Este nyolc óra tájban megérkezett Berzeviczy és a személyzet, majd később Kuffstein gróf schweizi követünk.

Berzeviczyt nagyon törtnek láttam; ez az erős férfi is megingott a csapás alatt.

Tíz óraker ideiglenes koporsóba helyeztük a Királyné testét, mely alkalommal a Szűz Mária érmet, melyet haldoklása kezdetén akasztottam nyakába, levettem róla, hogy átadhassam a Királynak. Éjjelen túl Berzeviczy és Kuffstein virasztottak a Királyné mellett s én szobámba tértem, hogy megpróbáljam a pihenést.

Pihenés, nyugalom! mikor lesz az!?

*

Tizenegyedikén délután két óraker ment végbe a részleges boncolás, mert az engedély csak dél körül érkezett meg Bécsből.

akadály. Mint köztudomású a város a szertárt a törvényszéki palota mellett telken fogja építeni.

A nyitrai honvédelmi fentartási költségeihez való hozzájárulást a vármegye a város kérelmére évi 6000 koronáról 8000 koronára emeli. Az összeg a katonai elszállásolási alapról folyósított felévi részletekben. Az így felemelt segélyt a törvényhatóság két évre szavazta meg.

A jövőbe perspektívát nyitó városi ügyet is tárgyalt a közgyűlés. Zoborhegyközség előjárósága ugyanis azt kérte, hogy Zoborhegyalja (nem hangzik szépen?) klimatikus gyógyhelynek mondassék ki. A közgyűlés elhatározta, hogy a hegyközségi előjáróság kérelmét pártolólaj terjeszti fel a kormányhoz. Valószínű tehát, hogy ki lesz mondva az új klimatikus gyógyhely. De azt azután meg is kell ám csinálni. Ehez pedig azon a háromszoros Montecuculi-féle eszközön kívül üdülést kereső vendégek is kellenek, a kik meglehetik a mi Zoborunkon az olcsóságot és az egészséget. Hogy ezt az utóbbit megtalálni ne legyen könnyebb, mint az előbbi, arra fog kelleni törekednie az új klimatikus gyógyhely vezetőségének.

Mert hát holt bizonyos, hogy Zoborhegyalja olyan egészségesek rándulnak ki nyaralni, a kik szeretik az egészséget, de még jobban az olcsóságot. Elvégre, ha drága pénzről van szó, azon az ember akár Interlakenbe is mehet.

Vasuti ügyek.

Hogy milyen eleven élet kezd lüktetni a vármegye gazdasági viszonyaiban, azt az időről-időre megújuló, vasuti hozzájárulást kéro folyamodványok tanusitják.

Skubics József a rakovicz—nagygyomai h. é. vasut anyagi támogatására 80.000; Gregersen G. és fiaai cég pedig a nezsitteripény—nagygyomai h. é. vasut segélyezésére 90.000 koronát kért.

E kérvényekkel kapcsolatosan Langhammer Vince főjegyző előadta a vasuti pótdadóalap vagyoni helyzetét. Az 1%-os pótdadóból gyarapodó alap vagyona az 1908-iki év végén kitétt 130.763 koronát. Ezt terheli az üzbégh—radosnai vonalra megszavazott 50.000, a vágsellye—negyedire 35.000, a privigye—németprónaira 40.000, összesen 125 ezer korona. Fenmarad tehát az 1908-iki zárlat után mintegy 5 ezer korona. Az említett összegek esedékessé válnak a jelen év végével.

A jövő 1910-ik év végén esedékessé lesz a handlovai vasutra megszavazott 30.000 korona, mely összegnek fedezése után, az alap feleslege 2 ezer koronára száll le.

Nekem jelen kellett lenni e szomorú aktusnál. A mellkast fölvtágták, hogy a seb menetét megvizsgálhassák. A negyedik borda át volt törve, a tüdő és szív átszúrva.

És én láttam az orvos kezében azt a szeretettel megtelt fájdalmas szívet, melyet úgy járt át, meg át a tör, mint ahogy a Mater Dolorosa átvertszívét festik. S ezt túl kell élni!

„Én e világból úgy szeretnék elbambenni, mint a madár, mely felszáll és eltűnik az étherben, vagy mint a szálló füst, mely itt szemünk előtt kéklük és a következő pillanatban nincs többé!“ Eszembe jutott a Királyné e mondása, melynek szavaiban a költői lélek sóhajt föl, költői végét, könnyű szárnyalását esengvén; de azokban, melyeket halála előtt egy nappal Rotschild bárónénak mondott, csodás megérzés, majdnem prófécia nyilatkozott meg:

„Je vandrai que mon ame s'envolasse vers le ciel par une toute petite ouverture du coeur.“ („Azt kívánám, hogy lelkem, szívem egy kis nyílásban röppenne ég felé.“)

Ezt az egy kérését megadta az Isten. Befelé vérzett el; fájdalmi nem voltak és sejtelen nélkül a halálnak, lépett a másvilág küszöbére.

Végignéztam a balszamoszt is. Sokszor voltam a lerokkadásig, de egy pillantás az Ő nyugodt szép arcára, visszaadott magamnak. Csak tovább! az Isten nevében!

Le van ezenkívül kötve a miava—vágújhegyi vasutra 200.000 kor., a nyitra—lévai vonalra ugyanannyi.

Ezen összegnek a fedezése csak kölcsön útján lehetséges, melynek annuitása évi 20 ezer koronát köt le a pótdalaj jövedelméből. Az alaprak 1912-ig feleslege nem lesz, a mikor körülbelül 10—12 ezer koronával fog az alap rendelkezni.

Mint hogy ilyen tartozások terhelik a vasuti pótdadó alapot, a törvényhatósági közgyűlés az említett kérvényeket úgyszintén Uherek László kérvényét, a ki egy Nagygyomai és Galgóc, továbbá Lóc és Vittenc között kiépítendő vasutra kért segélyt, elutasította.

Ezt azonban hosszú vita előzte meg. Lellei Jenő dr., Deák János az Uherek-féle kérvényt pártolták, míg Hollady Jenő, Szulyovszky Gusztáv, Mikovényi Soma, Lelkes Zsiga a nezsitteripény-nagygyomai vasut mellett törtek lándzsát.

A közgazdasági érdekek szempontjából kétségkívül legfontosabb a galgóc—nagygyomai vonal, a közlekedési viszonyok pedig a lóc—vittenci vonalnak megépítését ajánlják leginkább. Ez okból az Uherek-féle terv a közgyűlésen szimpáthiával találkozott s Langhammer Vince főjegyző is hangoztatta a fontosságát annak az összekötetésnek, a mely az említett terv szerint Galgóc és Nagygyomai között létesülne.

A vasuti pótdadó alap jelen vagyoni helyzete mellett azonban tényleg nem történhetett más, mint hogy a törvényhatóság várakozásra utasítsa a kérvényezőket. Ezt és nem más jelenti a kérvények elutasítása.

Előbbre viinné az említett vasuti terveket, illetőleg azoknak vármegyei segélyezését az a körülmény, ha a kereskedelmi miniszter a vágújhegy—miava vasutra könnyelműen megszavazott 200.000 koronát helyben nem hagyá. Ez esetben a megszavazott összegnek egy jelentékeny része, mondjuk fele, a most elutasított kérvények által megjelölt célokra leane felhasználható.

Részt vettek még a vasuti vitában Lulyák Antal és dr. Kállai Ármán. Ezeknek az volt az álláspontja, hogy senki se kapjon semmit. Szűk markú álláspont, de megfelel az „A hol nincs, ne keres“ közmondás igazságának.

A vasutügyre vonatkozólag meg kell még jegeznünk, hogy a vágsellye—negyedi vonal megnyitása f. h. 16-án ment végbe. Az üzbégh—radosnai és a privigye—németprónai vasutvonalak pedig építés alatt állanak.

A közgyűlés többi tárgyairól jövő számunkban referálunk.

Másnap 12-én reggel tettem meg az én jóságos Királynémnak az utolsó szolgálatot. Felöltöttem Őt a „szép“ ruhájába, abba a fekete selyembe, melyet a merénylet napján viselt. Ezt nevezte Ő a szép ruhájának. A derekat, melyet abban a szörnyű órában úgy vágtunk le róla, egy fekete csipkeblouse helyettesítette.

Mikor így felöltöttem, dr. Golay segítségével belefektettük végleges koporsójába, melyben teste pihenni fog.

Amikor így ránéztem a gyász fenséges géniuszát véltem látni kiterítve.

Gyönyörű sugár alakja, mintha még megnőtt volna; alabástrom fehér homlokát sötétlen fénylő koronaként köríté fonatokban feltűzött dús haja s mig összefonott újjai közt megbújt a kis gyöngyházkereszt és olvasó, mellén egy nagy csokor fehér orchidea nyugodott, reá hajolván a hófehér asszony átvert szívére.

Hát csak eljöttek hozzá a fehér virágok!

Most már tudom mit mondtak neki az orchideák. S most én a szerencsétlen, miután ily szépen felkészítettem Őt, reá borulok mérheterlen bánatommal, százsor megáldom és útnak bocsátom. Eddig kísértem, ezentúl már nem kísérem az én drága Királynémat.

Átvették tőlem a koporsót. Az én gyászos szerepem véget ért.

Nyitra város fogyasztási adókezelése.

Vettük a következő cikket, melyet közérdekű tartalmánál fogva ezennel közzé is teszünk:

Magyarországon csak akkor rántják le a leplet a különböző panamákról, a mikor az egyes panamisták már lesztek a tejfelt és az esetleges rendellenességek szabályozása alkalmával „post festum“ már csak a jövőbe vetett bizalommal kell megelégedve lenniök azoknak, akik a panamázásból kárt szenvedtek.

A katolikus független sajtó nem lehet feszélyezve abban, hogy kimondja az igazságot akkor is, mikor egy hatalmas, állítólag nagy befolyású család üzleti érdekeinek felülbírlásáról van szó, nincs feszélyezve egyébként sem, különösen akkor, ha a polgárság keserves filléreinek odaajándékozása ellen tiltakoznia kell, a tiszteséges független sajtó kötelességéhez híven.

Nyitra város évi 52,000 koronával váltotta meg a kincstártól a fogyasztási adókat. A hivatalos jelentések szerint ezen fogyasztási adókat a város maga kezeli egy úgynevezett „fogyasztási adókezelő“ által. Ez természetesen csak papiroson áll. A valóság pedig az, hogy a város ezen adókat albérletbe adta egy nyitrai közismert cégnek. A hivatalos beadványokban és egyebekben tehát valótlan, az igazságnak meg nem felelő tételek fordulnak elő és esetleges erélyes vizsgálat esetén több egyennek ugyancsak meggyúlhetnék a baja a felesleges hatósággal.

A városi költségvetésben fogyasztási adókezelés címén 1200 korona van feltüntetve, mely összeg azonban eddig még sohasem fizettetett ki a városi pénztárnál. Tessék csak betekinteni a városi pénztárkönyvbe, vajjon a fenti összeg egyáltalán szerepel-e benne, mint kiadási tétel?

A bérlő cége hort, sört, fát, kőszent stb. árul; tehát amikor Nyitra város összes korszmárosai, vengéglősei, mészárosai, hentesei és bortermelői kénytelenek a város jóvoltából a fogyasztási adókat ennek a cégnek beszállítani, csak természetes, hogy mindezek az aránylag nagy adót fizető polgárok, ki vannak szolgáltatva minden tekintetben annak a bizonyos bérlőnek.

A mi pontos adataink szerint ezen üzletnél, a mely -- ismétljük -- törvényellenes módon juttatott egy magáncég kezére, egy év leforgása alatt minimális 40—50 ezer korona tiszta jövedelem mutatkozik, mely összeget a város odaajándékozta annak a cégnek csak azért, mert azt némelyek így kívánják.

Régebben valamelyik nyitrai lap piszkálni kezdte a dolgot, de lehet, hogy hamarosan betömtek a száját, mert azóta hallgat, mint dinnye a fűben. Most mi nyúlunk a darázs-fészekbe, s nem tágitunk, míg el nem ériük az üdvös eredményt, hogy Nyitra város maga fogja kezelni a fogyasztási adókat és 40—50 ezer koronát saját maga fog keresni, a mikor kétségtelenül a pótlék 8—10 százalékkal alább száll. És lesz a városnak pénze különféle üdvös intézményekre, melyek mindezekig csak azért nem létesülhettek, mert a városnak nem volt pénze.

A pénzügyi hatóság félrevezetésének módja a következő. A városi pénztár havonként kap egy bizonyos összeget, a mely valamivel több, mint egy hónapra eső bérösszeg, ezt igazolja az úgynevezett „fogyasztási adókezelő“ valamely ível, hol tételenként fel vannak sorolva a bevételi összegek, természetesen a város részéről minden ellenőrzés nélkül. Az iven „minden stimmel“, de ha valahogyan sorra megkérdeznék az egyes befizetőket, furcsa dolgok tűnnének ki.

A városnak végeredményben marad ebből az egész üzletáruházásból 2—3 ezer koronája, és ezért a nevetségesen csekély összegért Nyitra város odaadja a nevet, kiszolgáltatja a polgárságot ennek a cégnek, és ezen csekély összegért koldul a város minden harmadik évben a pénzügyminiszternél.

A katolikus sajtó minden közérdekű dolog-

ban harcot viv az igazsáért és nem felekezeti szempontból ítélendő meg ezen felszólalásunk sem.

Az újonnan kinevezett pénzügyigazgatót korrekt és kötelességtudó embernek ismerjük, kötelessége ezen ügyben azonnal vizsgálatot indítani és nem szabad megelégednie azzal a kijelentéssel, hogy itt nincs albérletéről szó. Itt egy magáncég egy meg nem engedett bérlet alapján sok ezer koronát vág zsebre, a mely pénznek különben a város kasszájában kellene maradnia, a mely kassza pedig köztudomás szerint, állandóan kong az ürességtől.

Dr. Gáti.

Ujdonságok.

Csak egy szál virágot!

Ez hallatszik holnap ezer meg ezer ajkrol, mert az egész országban irgalomfilléreket gyűjtenek a szegénysorsú tudóbetegnek.

Az irgalmasságnak munkájából a mi vármegyénk is kiveszi részét s már tegnap megindult a gyűjtés munkája.

A József kir. herceg Sanatorium-Egyesület adakozásra való felhívásában ezeket mondja: Százával kopog ajtónkon az utolsó remény. Százával seregenek ajtónk elé a tudóbeteg és esdeklésük megindító. Bágyadt vértelen ajkukon az életért való sóvárgás tör ki fuldokolva, szivettépően. Közük több gyermekkel megáldott apák, anyák kéri, segítsük életükhöz, gyógytassuk szanatoriumunkban. S mi csak úgy tudjuk a halál jegyeseinek ezt a kérélmét teljesíteni, ha — mint a multban — ezer meg ezer jószív ajánlja fel a halottak napja alkalmával a maga virágszálat a szegénysorsú tudóbeteg megmentésére.

Az irgalom adományokat elsősorban arra használjuk fel, hogy minél több szegénysorsú tudóbeteg ingyen gyógytassunk már meglevő szanatoriumunkban, részben arra, hogy az országban levő három tudóbeteg rendelő intézetünket fenntartsuk, részben arra, hogy egy új szanatorium építési aipját növeljük.

Ha minden siron egy virágszállal kevesebb lesz, ha minden siron egy mécsessel kevesebb ég, e hiányzó virágszállal, mécsvilággal pislog föl egy halódó lélek és árvák, özvegyek bánatkönnyei ekként örömkönnyekké válnak.

A Nyitrai Pártszövetség értekezlete. Az őszi közgyűlést megelőzőleg a Nyitrai Pártszövetség f. h. 26-án délután 6 órakor Mihály József apátkanonok úrnál értekezletet tartott Mérey Lajos ügyvezető elnök elnöklése alatt.

Az értekezleten megjelent Takács Béla kir. tanfelügyelő, a ki a felállítandó új állami népiskolák ügyében ohajtott felvilágosítást adni a Pártszövetség tagjainak.

A kir. tanfelügyelő a napirend előtt ismertette kimerítő, alapos előadásban az új iskolák létesítésének szükségét és tervét s egyben az értekezleti tagok kérdései kapcsán kiterjeszkedett az ügy összes, fontosabb részleteire.

A teljesen tájékoztató előadás után az elnök megköszönte a kir. tanfelügyelő szives fáradságát s az értekezlet nevében kijelentette, hogy a Pártszövetség az ügyet a közgyűlésen támogatni fogja.

Ugyancsak még a napirend előtt szólalt fel Ajtós-Horváth Dezső orsz. képviselő, a ki megragadta az alkalmat, hogy a Pártszövetség nevében üdvözölje Mérey Lajost, az értekezlet elnökét a képviselőház alelnökévé való megválasztása alkalmából.

A szónok szép, lelkes szavakkal emelte ki azt az egyéni kitűnőséget, mely elől Méreynek a pártja nem zárkozhatott el akkor, midőn a képviselőház egyik fontos tisztségét kellett betölteni s megemlékezve azokról az érdemekről, melyeket a kitüntetett férfiú Nyitrai Pártszövetségben szerzett, arról az odaadó, önzetlen törekvésű fáradozásról, melynek szálai Mérey közéleti szereplését a nyitrai megyei néppárt hasonló szellemű törekvéseivel összefűzték, szívélyesen üdvözölte az elnököt s azon óhajnak adott kifejezést, hogy az a régi gárda, melynek első sorában Mérey Lajos annyit küzdött, az ő nagybecsű közreműködését a jövőben se nélkülözze.

Az osztatlan tetszéssel fogadott beszéd után Mérey Lajos ékes szavakkal köszönte meg az üdvözlést és kifejtette, hogy azok az elvek, melyek a vármegyei életben kapesot létesítettek a függetlenségi párt és a néppárt között, semminő közjogi differenciák miatt nem homályosulhatnak el szemünk előtt. Mindnyájan akarjuk — úgymond — a vármegyei közélet tisztaságát, mindnyájan szeretjük a keresztény erkölcsökön nyugvó becsületes politikát, mindnyájan őrei akarunk lenni a törvénynek és az igazságosságnak.

A szép beszédek hatása rögvést megnyilvánult, mert az értekezlet egyértelmű lelkesedéssel kimondta, hogy a Nyitrai Pártszövetséget változatlanul fentartja.

Még egy politikai tárgya volt az értekezletnek. Dr. Lellei Jenő felszólalása kapcsán ugyanis kimondta az értekezlet, hogy az országos koalíció felbomlása következtében nem tartja többé lehetségesnek a főispán úr által annak idején kezdeményezett pártközi konferenciákat s azért a kiküldött bizalmi férfiak működését megszüntetnek tekintni.

Ezután a napirend fontosabb tárgyai kerültek sorra s az erre vonatkozó eszmecsere után az elnök az értekezletet befejezte, halás köszönetet mondva egyúttal Mihály József apátkanonok úrnak házigazdai szives előzenyességeért.

Gróf Zichy Nándor ünneplése.

Közelgő születésnapja alkalmából a magyar katolicizmus nagyérdemű vezére ujabban ismét számos üdvözlést kapott. Így a nagytapolcsányi kerület néppártja nevében dr. Vragassy Vilmos a kerület elnöke a következő táviratot intézte az ősz vezérhez:

A nagytapolcsányi kerület néppárti hívei Excellenciát a magyar katolicizmus vezérét nyolcvanadik születése napján, legszívélyesebb kívánatoktól áthatva, hódolattal üdvözlök.

Vragassy.

Egyházmegyei hírek. Kölesönösen áthelyeztetek: Zsibek Gusztáv poroszkai és Hermann István kosárfalvi segédlelkészek.

Tanári oklevél. Dr. Hatata István nyitrai főgymnasiun tanár f. hó 26-án tette le a kolozsvári tudomány egyetemén a tanári képesítő vizsgát s megszerezte a tanári oklevelet. A fiatal tanárt, a ki vas szorgalommal készült pályájára, törekvései célpontjánál szívből üdvözöljük.

Eljegyzés. Mihályi Deák Béla a m. kir. folyam és tengerhajózási részvénytársaság tisztviselője Deák Jánosnak, a nyitrai megyei közélet érdemes régi bajnokának fia, jegyet váltott nemeszakácsi dr. Lakics Ferenc egyetemi m. tanár, csillagász, a MÁV. felügyelőjének és neje szül. kiskároni Szalay Dórának leányával, Magdával. Az örömhirt szerencsekívánataink kifejezésével regisztráljuk.

A honvédség köréből. A novemberi előléptetések alkalmával a nyitrai 14. honvéd gyalogezrednél előléptek: Benesch János főhadnagy százados; Klinda Jenő, Strobentz Alajos, felsőpataki Posnyák József, Soós János, Thámos Antal főhadnagyokká; Felcete Béla, Sáfár Jenő, Pelcsák Kálmán hadnagyokká.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Brauner József ghymesi állami elemi iskolai tanítót a nyitrai városi állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte.

A tanonciinternátus felavatása. Megírtuk már, hogy a nyitrai kath. legényegyesület iparos és kereskedő tanulók számára internátust létesített, melyet f. hó 31-én avat fel gróf Batthyány Vilmos koadjutor püspök. Az ünnepély programja a következő: Szent mise után 10¹/₂ órakor a tanonciinternátus épületének ünnepélyes felavatása. 11 órakor a kath. legényegyesület nagytermében diszközgyűlés keretében a nyitrai kath. ifjúságot védő egyesület megalakulása. 1. Himnusz. 2. Elnöki megnyitó. Tartja: Kátvaszer István apátkanonok, legényegyesületi elnök. 3. Az új egyesület alapszabályainak ismertetése. 4. Az elnökség és tisztikar megválasztása. 5. A megválasztott elnök székfoglalója. 6. Ünnepi óda. 7. Legényegyesületi induló. Este 7¹/₂ órakor szini előadás. Színre kerül a dalárdisták. Bohózat 3 felvonásban. Átdolgozta Deréki Dezső. Rendező: Simek Antal, egyleti I. dékán. Az előadás kezdete esti 7 és fél órakor. Utána tánc. Belépő díj személyenként 1 korona. Felülzárásokat a tanonciinternátus köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz.

A tanügy oltárára. Dr. Pulmann János t. kanonok, csápori esperes-plebános ezer koronás alapítványt tett le abból a célból, hogy annak kamataiból a csápori iskolás szegénysorsú gyermekek tankönyvekkel láttassanak el. A nemes tett önmagát dicséri.

Köszönetnyilvánítás. Az alsószécsi tűzkárosultak felszegélyezésére Bende Imre megyés püspök urunk ó nagyméltósága 300 koronát adományozott, mely kegyes adományért a segélyezettek leghálásabb köszönetét tolmácsolja Hevera János esperes-plebános.

Szociális esték. A nyitrai ker. szociális egyesület minden vasárnapon d. u. 6 órákor szindarabban vagy vetített képekkel kapcsolatos szociális előadást rendez. Okt. 31-én Kolos József segédlelkész tart szociális előadást a munka méltósága s védelme címmel. Utána színelőadás. Az érdeklődőket tisztelettel meghívja Szteszkal József elnök.

Halálozás. Dr. Gáspár József nyitrai közjegyző helyettes, f. hó 28-án a helybeli kórházban tifusból keletkezett tüdőgyulladásban elhalálozott. Az aranyifjúságnak igen kedves és előzékeny modorú tagja volt, szeptember elején jegyet váltott Rédeky Emma úrnővel, okl. tanítónővel, Rédeky Géza főkapitány kedves leányával, hosszú ideig lebegett élet és halál között, míg végre a kérelhetetlen halál kiragadta hön szerető özvegy édesanyja és bájos jegyese karjaiból.

Özv. kaplathi és esenedei Frideczky Timóthé szül. mindszenti Neszter Jozefin, néhai Frideczky Timót Nyitra megye főispánjának neje, folyó évi október hó 26-án, a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 77-ik évében Pozsonyban elhunyt. A megboldogultnak hült tetemei folyó évi október hó 28-án szenteltettek be és a kaplathi családi sírboltban végső pihenésre helyezték el. Az elhunytat gyászolják gyermekei: Frideczky Gizella, Frideczky Timót galgóczi, Frideczky Béla érsekújvári főszolgabíró, Dr. Vajda Józsefné szül. Frideczky Sarolta, Fáy-Frideczky Józsa, Frideczky Barna kaplathi birtokos és nagyszámú rokonság.

Fráter Loránd dalestélye. Hatalmas falragaszok hirdették Fráter Loránd f. hó 26-iki dalestélyét, a budapesti impresszario jól számított, midőn a megyei közgyűlés előestéjét szemelte ki az előadás idejéül. A színházat előkelő városi és vidéki közönség egészen megtöltötte és annak dacára, hogy alaposan fölemelt helyárok voltak, már az előadás délelőttjén belépőjegyek kaphatók nem voltak. Mindezt megselekedte a mai divatos hatalom — a reklám. Nyolc órákor már tele volt a színház, a páholyokból óriási kalapok tűntek elő, itt lehetett látni a mai divat szertelenségét és annak rabjait. Pont negyed kilencre felhúzták a kordínát és előlépett a két művész: Fráter Loránd és Reisner Frigyes. Taps köszönti őket, és annak lecsendesülése után énekelt Fráter Loránd három énekszámot. Hangja nem valami rendkívüli; Nyitran volt alkalmunk privát körben kellemesebbet és csengőbbet hallani s azért egy jelenlevő találónak jegyezte meg: „Úgy látszik, mi minden reklámnak felülünk.” Reisner Frigyes játéka valóban precíz és művészi, ha jobb zongorája lett volna, több tapsot arathatott volna. Rövid szünet után ismét Fráter Loránd éneke következett, de most már hegedűjével lépett elő. Először eljátszotta hegedűjén „Azt kérdeztem” című saját szerzeményű dalát, azután pedig elénekelte és hegedűjével kísérte enekét. Ez már imponált a közönségnek, de sem a hegedűjátékról, sem az énekről olyan túlságos dicséretet nem lehet mondani, zajosan tapsolt a közönség inkább az előadás szokatlan módjának, mintsem az énekművészetnek. Liszt XV. Rapsodiáját nagy könnyelműséggel játszotta a zongora virtuóz. Az estély utolsó száma Fráter saját szerzeményű dalainak előadása. Igen szép a Repülj, repülj — A templomban, de nagy hatású Októberben című nótá. A közönség azért tapsolt, hogy meghallhassa Fráter „Száz szál gyertya” c. szerzeményét. A sok taps után elő is jött és különösen a harmadik srófában megkapóan fejezte ki a betyár érzésvilágát. Egy negyed tíz volt, mikor ennek is vége volt és a tapsok után ön-elégedetten távozott a művész, a közönség pedig egy Fráter-estély emlékeivel.

A nagyközönség figyelmébe. Szerényen, úgyszólván reklám nélkül nyílt meg a zeneintézetem a múlt hónapban, Káptalan-utca 21. szám alatt. És íme, hála a zenetanítás iránt érdeklődő közönség komoly becsülésének, pártfogásának, a sajtónak mindenkor megnyilvánuló rokonszenvének. Alighogy kezdetet vette a beiratás, a nyitrai művelt, előkelő szülők bizalma megnyilvánult és a növendékek létszáma alig egy hónap alatt számíttáson feülire emelkedett. A fényes siker azonban nem kápráztatott el s most

már fokozott erővel, minden törekvésem oda irányul, hogy meghálalandó pártfogóim s a szülők nagy bizalmát, a növendékeknél a pedagógiai siker a lehető legközelebbi legyen. — Fáradságot nem ismerve dolgozunk az intézet derék művész zongoratanárával s így az eredmény nem maradhat el. Helyesnek vélem úgy a magán, mint az intézetem növendékeinek névsorát a lapokban közzé tenni, ne tessék félreérteni, nem hiúságból teszem, hanem nekünk a nagynyilvánosság lesz a bíráló-bizottságunk, a mely elé a teljesített munka tudatában már is bátran léphetünk. Növendékek névsora: Balási Antónia, Arnold Sándor, Schlezinger Hermin, Szilágyi Sári, Molnár János, Radnai Ernő, Veisz Imre, Zádori Ida, Kravárik József, Szilágyi Dezső, Kozmovszky Melinda, Gross S. Buchelt Erzs, Hegedűs László, Németh József, Somogyi Margit, Bokross Elemér, Kozmovszky Emma, Kovácsik Valeria, Csernyánszky Aladar, Somogyi István, Herald Irén, Lopusny Erzs két tanszak, Pazar Ilonka, Herald Lajos, Lopusny Stefi. — Deák Józsefné, Barta Ella, Mácsik Anna, Aujeszky Etel, Polyák Margit, Kigert Boriska úrhölgyek, azonkívül három úrnő, kiknek nevét mellőzöm, miután egy sem szerepelnek nyilvánosság előtt. — Ez az a kis lelkes csapat, a mely céltudatos és erélyes vezetés mellett harcol a dilettantizmus és a kontárság ellen, a magyar zenei kultúra érdekében. Kitétettem a nagyközönség bizalmával s ezt megtartani és fokozni lesz törekvésünk.

Fazekas Alajos igazgató, okl. zenetanár.

Tanárok fizetésrendezése. Nyitra város képviselőtestülete f. hó 28-án tartott rendes közgyűlésében dr. Kopp Tibor és Kocsis József a város által alkalmazott főgymnasiunai tanárok anyagi helyzetét olyképp rendezte, hogy fizetésüket 1800, lakáspénzüket 600 koronában állapította s felvette őket a városi tisztviselők nyugdíjalapjába. A képviselőtestület egyúttal lépéseket tesz aziránt, hogy az említett tanároknak a rendes tanári jelleg és az állami fizetékieség megadassék.

Megmart vadászkutya. Wagenhoffer Jakab kutyái ugylátszik megszállva tartják a csermánya vezető utat. Az arra elhaladókat megugatják és veszélyeztetik a járó-kellők testi épségét. F. hó 24-én reggel Herczeg István rendőralkapitány vadászkutyáját kikezdték és alaposan összemarcangolták. A 200—250 korona értékű kitűnő vadászkutya annyira össze van nyomorítva, hogy a vadászathoz teljesen alkalmatlanná vált. Az alkapitány kártérítési igényt adott be Wagenhoffer ellen.

Hajsza a tolvaj után. Huba József, Strausz Lajos kocsisa f. hó 27-én este 10 órákor fogatával haza hajtott. Amint az útvára betért, látja, hogy egy ismeretlen egyén az istállóból különféle holmikkal jól megrakva kifelé tart. A kocsis betért az istállóba és látja, hogy onnan két darab lópokróc és több ruhadarab hiányzik. Nem lévén rest, nyomban a tolvaj után iramodott. A tolvaj látta, hogy üldözik, futásnak eredt. A távolság közte és az üldözője között veszedelmes kibebbedett, a tolvaj ennélfogva sietett terhétől megszabadulni. Egy pokrócot és egy kabátot a folyóba dobott. A tolvaj meggyorsította a lépéseit és elmenekült. A lopással egyhelybeli kertész legényt gyanúsítanak. Házkutatást is tartottak nála, de a legtelkiismeretesebb nyomozás dacára sem bírák a lopást rábizonyítani. A folyóba dobott holmikat kihalászták.

Herapós kutya. Gavenda Anna zugutcai lakosnő nagy kutyabarát háréban áll az utca lakói előtt. Három kutyát is tart a háznál. Adót azonban csak a legkedvencebb állata után fizet. Szájkosárra, szegény sorban élve, nem igen telik pénze. Kutyái az utca házaiban kóborolnak, hogy eledelhez jussanak. F. hó 24-én delelőtt egyik kóborló kutyája megharapta jobb keze hüvelyk ujján Kopcsányi Jánosnét. Parázs veszekedés keletkezett erre a két máskülönböző jó viszonyban élő asszony között. A civakodás vége az lett, hogy Kopcsányiné feljelentette Gavenda Annát a rendőrségen. A panaszos felek kihallgatása után a kapitányság úgy döntött ez ügyben, hogy Gavenda Annát megfosztatni rendelte kedvenc kutyáitól. A gypmester sietett is a parancsnak eleget tenni, mert ma már nem hallatszik kutyaugatás Gavenda Anna portájáról.

Nagy verekedésnek volt színhelye f. hó 24-én este 7 óra tájban a párutcai Frischer-féle kocsmá. Zapletal János és Pribis József kőmives-legények alaposan helyben hagyták Rozembergnek tejkihordó legényét, Kaszás Istvánt. A zaj, láрма és duhajkodás sokáig tartott. A verekedésnek az utcán számos nézője akadt. A közön-

ség köréből valaki időközben besugta a dolgot a rendőrségnek. Több rendőr nyomban a helyszínére sietett. A rendőrség közeledését valahogy megneszelték a verekedők és a híres legények egyike, Pribis József kerekelt oldott. Zapletal Jánost azonban lefűlelték a rend közegei és a városházára vitték. Ott azután kioktatták arra, hogy a tejeslegény is csak olyan tisztességesen keresi kenyerét, mint ők. Foglalkozásáért pedig senkit sem szabad bántalmazni, még boros pohár vagy palin-kás üveg mellett sem.

A nyitrai megyei torna és vivő egyesület november 3-án kezdi meg rendes működését. Tornaórák minden hétfőn és pénteken lesznek d. u. 5—7-ig, vivás pedig minden szerdán d. u. 5—7-ig.

Tűz. Királyi községben gondatlanságból tűz támadt e hó 28-án. Tíz ház égett le az összes melléképületekkel, a melyekben a termés volt felhalmozva. A kár nagy mert kevesen voltak biztosítva.

Elgázolás. Suchala János kocsisa, Kuták Viktor f. hó 24-én délután 3 óra tájban a Rákóczi-uton kocsijával elgázolta Blatt Kálmán 3 éves kis fiát, Dávidot.

A kiknek szűk volt a járda. Tamás Ferenc és Hrubán Vince nyitrai lakosoknak f. hó 24-én este szűk volt a Tóth Vilmos-utca járdája. Részeg állapotban a járó-kelőköt lökdösték, taszították és számos hölgynek a tyúkszemére léptek. A rendőr több ízben felszólította a vig pajtasokat, hogy illedelmesen viselkedjenek, ha nem akarnak a dutyiba kerülni. Mit sem használt a szép szó, sőt annál is inkább rendetlenkedtek. A virtuskodásnak az lett a vége, hogy a rendőrség előállította őket, a mi természetesen bírsággal is jár.

100 koronás bankókat tépést. Csukan István nagyemőkei kovácsmester furcsa módját találta fel f. hó 25-én a szórakozásnak. Egy éjjeli mulatóban 2 darab 100 koronás bankjegyet eltépett és a pénzdarábokkal fizette ki Tatai István muzsikust. Lehetséges, hogy még tovább is folytatta volna ezen úri mulatságot, de a nagy zajra és garázdálkodásra a mulatóban megjelent rendőrközégek ebben megakadályozták. Az eltépett pénzt lefoglalták és pénzcsonkítás miatt eljárás indítottak a falusi kovács ellen.

Aki nem iszik tejet. Horváth József, Kiss István hentes segéde úgy látszik jobban szereti a bort, mint a tejet, ennek tudható be azon nem épen épületes tette, melyet f. hó 27-én délután elkövetett. Kondvár János nagyemőkei tejkereskedőnek tejkihordója Paulik János a nevezett napon tejet hordott egyes házakhoz. Mikor Kiss hentes elé ért, szemközt találkozott Horváth Józseffel, ki a tejes kannát felrugta és a benne levő körülbelül 4 liter tej kiömlött a földre. Mikor a legény a hentesőtől a tej árát kérte, az felkapta az üres kannát és fizetség fejében a tejes fejéhez vágta.

Eltűnt százás bankó. Fibinger Julia mosónő f. hó 24-én és 25-én Ruzs Gusztáv varaljutcai kőmivesmester háznál ruhamosással foglalatokodott. Egy őrizetlen pillanatban a szobában lévő asztalt feltörte és a fiókban elzárt 3000 korona papírpénzből egy 100 koronás bankót elemelt. A pénz Ruzs Gusztáv atyjáé volt. Ruzs roppantul bántotta az eset, a rendőrséghez fordult, hogy ennek segélyével kinyomozhassa a házi szarkát. Gyanújuk a mosónőre esett és nem alaptalanul. A vizsgálat során a tettes beismerte, hogy ő vitte el a pénzt, azonban arról, hogy hová vitte a lopott bankót, nem akart felvilágosítást adni. Hosszas kutatás után egy perselyben 50 koronára akadtak, a többi pedig elköltötte.

Megszűnt a Chartreuse szabadalma. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter (m. kir. szabadalmi hivatal) a „Chartreuse” szóvédjegytől az óltalmat megvonta.

CSARNOK

Uti emlékeimből.

II.

London, 1909. júl. 19.

Az említett nagy terjedelmű parkokon kívül kisebb befásított és vasrácsozattal bekerített tereteket is találunk nagy számmal Londonban, melyeket „squars”-oknak neveznek. A várost a Themze folyón át 9 hid köti össze.

London templomai között legnevezetesebb a Sz. Pál katedrális, mely egy a rómaiak korából

való régi keresztény templom romjain épült fel. A templom kisebb utánzata a római sz. Péter bazilikának. Hosszhajója 152 méter, szélessége 36 méter, kereszthajójának hossza 76 méter, kupolájának külső magassága 123 méter. E szerint nagyságra és térfogatra nézve a londoni sz. Pál templom a harmadik a világon. Londonban van még nyolc nagyobb és 20 kisebb kath. templom.

A legnagyobb s legszebb katolikus templom az új katedrális, mely bizanci stílusban épült, 6 millióba került s 1902-ben lett felszentelve. E monumentális épület még ma sincs befejezve s még sok év kell hozzá a míg teljesen elkészül. London összes templomainak száma 1920.

London középületei között leghirvezebb a British muzeum, siet is ide mindenki d. e. 10 órákor, mert e világhírű intézetet, a tudományos ismeretek e választott helyét ilyenkor szokták a közönség előtt megnyitni

A British muzeum palotája ciklopsz emeletes épület, melynek homlokzatáról két szárny nyúlik előre; azokkal együtt 112 m. hosszú a palota. Az intézet a 18. század közepe táján létesült részint egyesek gyűjteményeinek hagyományából — amely körülmény különösen észlelhető London közintézeiteinél — részint a kisebb országos gyűjtemények egyesüléséből, részint újabb szerzeményekből állanak. Az előcsarnok tulsó oldalán a könyvtárba lépünk. Az első terem jelentékeny számú ritkaságot tartalmaz a nyomtatás első kezdetének idejéből. Az inkunabulák közt mutatják a Guttenberg és Faust által 1455-ben Mainzban nyomtatott első Bibliát, a Faust és Schöffer által 1459-ben nyomtatott Psalteriumot, Cicero „De officiis” című művét 1465-ből. A kéziratokban nevezetes emberek autografiáit őrzik. Megvan itt a „Codex Alexandrinus” (régí szentírási kézirat) és Mózes második könyve svéd nyelven 464-ből Kr. u. János királynak 1245. évi „Magna Charta Libertatis” című szabadság levele eredetiben látható. A nagy történetíró Maculay kézirata is itt őriztetnek. Igen érdekes még Erzsébet királyné imakönyve, melyet sajátkezűleg írt, Stuart Mária végrendelete, a Korán és Vulgata (latin szentírási fordítás) kéziratai. Időm rövidsége nem engedi, hogy e világhírű Muzeum-ot részletesebben ismertessem.

A British Muzeum-ból az angol bankba (Bank Of England) mentem. Kormos külsejéből senki sem következtetné, hogy itt annyi millió van felhalmozva aranyban és ezüstben. Az egész ház gránitkőből van építve, ablak egy sem nyílik az utcára. Az angol banknak jelenleg 35—40 millió fontja van aranyban és ezüstben készletben, míg közel 25 millió sterling papírpénzt bocsát ki közforgalomba, egyedül ő lévén jogosítva Angolországban a papírpénzek kibocsátására. A banknak van 1200 tisztviselője, tulajdon nyomdája, vonalzó intézete. Naponta 20 ezer darab új bankót nyomtatnak, s minden bankó, mely az intézetbe visszakerül — akár jó, akár rossz — megsemmisítetik egy e célra külön berendezett kályhában. Az egyik helyiségben aranymérleg áll, melyen az aranypénzek súlyát határozzák meg. A gépezet a teljes súlyú aranyakat kiválasztja és egy kézen tartott ládába dobálja.

Innét a Themze partján fekvő parlamentet, a Westminster — Hallt és a Westminster apátságát mentem megnézni. Egy rakáson van mind a három, sőt a parlament és a Westminster—Hall együvé is van építve. Az országház gót stílusban épült 1840-ben. Hatalmas kőpalota 11 udvarral és 1100 szobával. A palota északi sarkából 97 méter magas oratorony emelkedik ki; az épület közepét is 94 méteres, déli részét pedig 103 méteres torony díszíti. A toronyban 260 mázsás harang függ, melyeknek fonséges hangját London egész területén hallani. Az épület keleti homlokzata 275 m. hosszú. Főkéességét az angol uralkodók szobrai képezik, kezdve Hódító Vilmostól a most uralkodó Eduard királyig. A palota belsejé-

nek ivgazdagsága, gyönyörű falcífrázatai, nemkülönben az építészeti izléssel egybehangzó remek butorzat elragadó látványt nyujtanak. Az emelet főhelyiségei: a lordok háza, a központi csarnok és a népképviselők háza.

A képviselők házából széles lépcsőn és 19 méter magas portálén át a Westminster—Hallba jutunk. Nem egyéb ez, mint a parlament előcsarnoka, de olyan terjedelmes, hogy a világ legnagyobb csarnokának mondják, mely oszlopokon nem nyugszik. Hossza 73 m., szélessége 21, magassága 28 méter. Elképzelhetjük, mily hatást tesz ez a rengeteg csarnok a belépő szemlélőre, Hajdan országgyűlést is tartottak benne. Nevezetes, hogy e csarnok építőjét, II. Richárd királyt. itt fosztották meg trónjától. E csarnok látta Angolország legelső zomorított napjait; pártviszályt, a népjog és korona egymás elleni harcát, a katolikus egyház jogai és vagyona elleni tusakodást, az olcsó népszerűség vezéreinek dicsőítését és bukását, vérfogyasztó kegyetlenségeket és az emberi szenvedély nyomorultságát. VIII. Henrikől kezdve egész hosszú láncolata folyt le mindezeknek itt.

1909. B 112/3. sz. Másolat.

Ő Felsége a Király nevében!

A miavai kir. járásbíró mint büntető bíróság becsületsértés és rágalmazás vétségével vádolt Zental Géza bűnyűjében Dr. Filberger Gyula magánvádó által emelt vád felett 1909. évi április hó 20-án Balázs Ferenc jkőnyvvezető Mérey Agoston védő részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következően

Itélt:

Zental Géza 51 éves pelvási születésű róm. kath. hadapród-iskolát végzett m. kir. postamester, nős, vagyonos miavai lakos vádlottat bűnösnek mondja ki a Btk. 261. §-ában meghatározott becsületsértés vétségében elkövetve az által, hogy 1909. évi április hó 14-én Miaván Szivácsek János vendéglő helyiségében azt mondta: „disznó eljárás, gaszág, jellemtelenség, a mit Filberger tett Mares Lajos jegyzővel, azt az utolsó kanász sem tenné” — s ezért a Btk. 261. §-a alapján az 1892. évi XXVII. t.-c. 3. §-ában meghatározott cölökre fordítandó 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizetendő s behajthatatlanság esetén 50 napi fogházra átváltoztatható 500 kor., azaz ötszáz kor. pénzbüntetésre ítéli és arra kötelezi, hogy a netalán felmerülő bűnyűi költséget az 1890. évi 43. t.-c. 9. §-ában meghatározott végrehajtás terhe alatt a kir. kinstárnak térítse meg.

Jelen ítéletet egész terjedelemben a Nyitrai megjelölt „Nyitrai Megyei Szemle” című lapban vádlott költségére közzététetni rendeli. Végül elrendeli, hogy jelen ítélet jogerőre emelkedése után a pozsonyi m. kir. posta és távirtda igazgatósággal közöltessék.

Indokolás:

A tárgyalás adataiból megállapított tényállás szerint Zental Géza vádlott folyó évi április hó 14-én Szivácsek János vendéglőjében bortól felhevült, de nem ittas állapotban magánvádóknak Mares Lajossal szemben tanusított eljárására azt mondta, hogy az disznóság, gaszág, jellemtelenség, ílyet az utolsó kanász sem tenne.

Ezek szerint tehát vádlott oly ténny, mely miatt magánvádó ellen valódiság esetében a büntető eljárás megindításának okát képezné vagy pedig öt közmegegyezésnek tenné ki, nem állított s így a Btk. 258. §-ában meghatározott rágalmazás vétségének tényállásába nem állapítható, de minthogy a vádlott által használt s magánvádó eljárására vonatkozottatott kifejezések meggyalázó természetűek, s így ezeknek használata a Btk. 261. §-ában meghatározott becsületsértés vétségének a tényállásait megállapítja, emélfogva vádlottat becsületsértés vétségében bűnösnek kimondani s a rendelkezés részben meghatározott büntetéssel sújtani kellett.

A büntetés kiszabásánál a bíróság enyhítő körülményt, miután ílyet fenforogni nem lát, figyelembe nem vett, ellenben súlyosító körülménynek vette a bíróság, hogy vádlott minden ok és előzmény nélkül használta a meggyalázó kifejezéseket, azokat több ízben ismételte; továbbá a magánvádó társadalmi állását, amennyiben öt mint a járás közigazgatási hatóság fejtét kell hogy köztisztviselőt s közbeesülést övezze, különösen pedig azok részéről, a kik magánvádóknak mint főszolgabíróknak alárendelt közegei, már pedig vádlott épen ílyenek, t. i. segédjegyzők jelenlétében használta a meggyalázó kifejezéseket nyilvánvalóan oly szándékkal, hogy magánvádó alárendeltjei előtt becsületesre és kisebbitse.

Miután pedig ezen súlyosító körülményeknek a a fenforogását a bíróság megállapította, az 1908. évi XXXVI. t.-c. 1. §-ának alkalmazását, büntetés felfüggesztésének a kimondását mellőzte.

A bűnyűi költségére vonatkozó intézkedés a Bp. 480. §-án, az ítéletnek lapbani közzétételének elrendelése a Btk. 277. §-án alapszik.

Végül ami vádlottnak ama állítását illeti, hogy a használt kifejezések a sértett mint közhivatalnok s hatóságának tagja hivatásának gyakorlatára vonatkozik, ez valóban elfogadható nem volt, mivel egyrészt a használt kifejezések nem alkalmasak arra, hogy bizonyos hivatalos tényekre vonatkozathatók lennének, s hogy vádlott a használt kifejezéseket nem a sértett hivatalos ténykedésére vonatkozattta, kiténik abból is, hogy a kifejezések használata alkalmával a sértett közhivatalnoki minőségét egyáltalán nem említette, miért a Btk. 263. §-ának 1. pontjában meghatározott eset fen nem

forog s így a kifejezés valódiságának bebizonyítása megengedhető nem volt.

Kelt Miaván, 1909. évi április hó 20-án Gaál Jenő s k. kir. albiró.

Ezen másolat hitelül:

(P. H.)

Buzna János,
kir. jbr. kezelő.

8497/909. btv. szám.

Ő Felsége a Király nevében!

A nyitrai kir. törvényszék mint büntető felebbviteli bíróság Névény Ignác kir. ítélőtáblai bíró elnökelete alatt dr. Havel József kir. tszéki bíró, Róth Kornél kir. tszéki bíró, valamint Wimmer Imre kir. tszéki jegyző mint jegyzőkönyvvezető részvétele mellett becsületsértés vétsége miatt vádolt Zental Géza ellen a miavai kir. járásbíró előtt folyamatba tett és ennek 1909. B. 112/3. sz. a. kelt ítéletével befejezett bűnyűjéről a vádlott és védője által a bűnösség megállapítása miatt bejelentett írásban nem indokolt felebbezés folytán a Nyitrai 1909. július hó 26. napján tartott nyilvános felebbviteli tárgyaláson a kir. ügyészek jelenlétében a magánvádó és védő előterjesztéseinek meghallgatása után megvizsgálván, következőleg

Itélt:

A kir. járásbíró ítéletének a bűnösség megállapítására vonatkozó felebbezett részét a Bp. 554. §-ának 2. bekezdése alapján helybenhagyja, ellenben a büntetés kiszabására vonatkozó részét megváltoztatja és vádlott büntetését az 1892. évi XXVII. t.-c. 3. §-ában meghatározott cölökre fordítandó 15. nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizetendő s behajthatatlanság esetén a Btk. 53. §-a alapján 5 (öt) napi fogházra átváltoztatható 100 azaz száz kor. pénzbüntetésben szabja ki. A kiszabott pénzbüntetés végrehajtását a Bnov. 1. §-a alapján felfüggeszti. — Az elsőbírósági ítéletnek felebbezéssel megtámadott többi részét nem érinti.

Vádlott köteles a magánvádóknak a felebbviteli tárgyalással felmerült 10 kor. ügyvédi képviselői költséget 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetni; dr. Nadas József ügyvéd mint magánvádó képviselőjének felebbviteli tárgyalási díját 10 kor.-ban, Mérey Lajos ügyvéd mint vádlott védőjének díját pedig 10 kor.-ban állapítja meg saját feleikkel szemben.

Indokok:

Az elsőbíróságnak a valódiság bizonyításának elrendelését megtagadó végzése ellen a vádlott, illetve a védő által bejelentett felfolyamodás elbírálását a kir. törvényszék mellőzte, miután az ítélet ellen érvényesített felebbezés alkalmával ezen jogserőelem orvoslása nem kéretett, s mert az mint önálló perorvoslat az elsőbíróság közbenszóló végzése ellen figyelembe nem jöhetett.

Az elsőbírósági ítéletnek a bűnösség megállapítására vonatkozó részét ténybeli s jogi indoklásánál fogva helybenhagyta, ellenben a büntetés kiszabására vonatkozó részét vádlott büntetlen előléletének, töredelmes beismerésének, nemkülönben azon enyhítő körülménynek a mérlegelésével, miszerint vádlott az inkriminált kifejezéseket bortól felhevült állapotban mondotta, — megváltoztatta s a vádlottra kiszabott pénzbüntetését a rendelkezés értelmében 100 kor.-ra leszállította, s ezt a pénzbüntetést is a fenti okokból felfüggesztette, miután vádlott egyéniségének és az eset összes többi körülményeinek figyelembevételével a kiszabott pénzbüntetés végrehajtásnak felfüggesztésétől kedvező hatást vár. — Nem felebbezett részében az ítéletet nem érintette.

Vádlottnak a bűnyűi költségeiben való elmarasztalása a Bp. 479, 480., az ügyvédi díjak megállapítása pedig a Bp. 485. §-án alapszik.

A kir. törvényszék mint büntető felebbviteli bíróság.

Nyitrai, 1909. évi július hó 26-án.

Névény Ignác s. k. ft. elnök. Róth Kornél s. k. előadó.

Ezen hivatalos másolat hitelül:

(P. H.)

Buzna János,
kir. jbr. kezelő.

A Nyitrai Iparbank mint Részvénytársaság zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1909. november hó 17-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1909. évi május hó 15-ig ki nem váltattak vagy nem hosszabbítottak meg folyó évi november hó 17-én a Nyitrai Iparbank termében délután 3—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Hosszabbítások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétsékek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem meghosszabbítani nem lehet.

Nyitrai, 1909. okt. 28-án.

146. 1—2.

Az igazgatóság.

Nyitra r. t. város polgármestere.

8640/909. szám.

Hirdetmény.

Nyitraváros képviselőtestületének 164. közgy. 7190. kig. számú határozata alapján ezennel közhírré teszem, hogy Nyitra rend. t. város, mint erkölcsi testület tulajdonát képező magyar hold 663 négyszögöl, b) kert 1158 négyszögöl, c) rét 63 magyar hold 1198 négyszögöl, d) legelő 2 magyar hold 160 négyszögöl, e) erdő 2 magyar hold 59 négyszögöl, f) terméketlen 1 magyar hold 4 négyszögöl, összesen 315 magyar hold 842 ölből álló ingatlanok **folyó évi november 15. napján** d. u. 3 órakor Nyitrán a városi tanásteremben tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás útján haszonbérbe adatni fognak.

Felhívtnak tehát mindazok, a kik a versenytárgyaláson részt venni óhajtanak, hogy ajánlataikat 4000 koronának készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bánatpénz gyanánt a városi pénztárban történt lefizetését igazoló pénztári nyugta esatolásával zárt borítékban Nyitraváros iktató hivatalába (városi székház I. emelet, 9. sz.) a fenti határidőig nyújtsák be.

A haszonbéri feltételek a városi főjegyző hivatalos helyiségében (városi székház I. em., 7. sz.) zárt ajánlati versenytárgyalás határidejéig délelőtt 9—12-ig, délután 2—4-ig vasár-és ünnepnapi kivétellel megtekinthetők.

Nyitra, 1909. évi okt. 25.

Polgármester helyett:

Markovich,
v. tanácsnok.

147. 1—1.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világtállításon kiténtve.

Legfinomabb hegyi
**ojtvány-
csemege
szőlőt,**

francia fajokban,
édes és zamatosat

5 kilós kosarakban

gondosan csomagolva minden posta-
állomásra mérsékelt áron szállítok,
üres szőlőkosarak is nálam kaphatók.**PÉCS EDE** szőlőbirtokos és fűszerkereskedő **NYITRA.**

128. 7—52.

NYITRAMEGYEI SZEMLE.**Pályázati hirdetés.**

Néhai Simkó Antal, nyitrai kanonok által alapított családi ösztöndíj üresedésbe jött. A kik ez ösztöndíjra igényt tartanak, azok keresztlevéllel, az Alapítóval való rokonságukat igazoló okmánnyal, szegénységi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat a nyitrai székeskáptalanhoz **f. évi nov. hó 20-ig** küldjék be.

146. 1—1. **A nyitrai székeskáptalan.**

915/909. szám.

Árverési hirdetmény.

Nyitraváros árvaszéke nyilvános árverés útján eladja a gondnokolt özvegy Endrődy Györgyné szül. Kozlik Ilon tulajdonát képező, a nyitrai 252. számú betétben, 1—5. sorszám alatt jegyzett alsószobori szőlőt és ott levő 142. számú lakházat oly módon, hogy ezen ingatlan 10.000 kor. becsáron alul el nem adható.

Az árverés megtartására határidőül **1909. évi november hó 8-ik napjának d. u. 3 órája** Nyitra, városi székház I. emelet, 4. számú hivatalos helyiségbe tüzetik ki, a hol az árverési feltételek is az alulírott árvaszéki előadónál megtekinthetők.

Nyitra, 1909. évi okt. hó 23-án.

Az árvaszék megbízásából:

Markovich Sándor

árvaszéki előadó.

148. 1—1.

Őszi ültetésre ajánlunk gyümölcsfa-ojtványokat

a legjobb fajokban, kiváló szép és erőteljes példányokban, Díszfák és cserjék is kaphatók. 141. 4—4.

Főhercegi kertészet, Kistapolcsány.**Szolid és pontos kiszolgálás!****Gombárik István**

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufrukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyszintén tyúkszemvágást jutányos áron. 129. 7—52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Nagy választék hajháló, hajbetét és kész hajfonatokban.**Szolid és pontos kiszolgálás!**

Hirdetések a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, a hol a lapra is elő lehet fizetni.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

2. 44—52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint **férfiszabó-műhelyét,** melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, birtumokat stb. izlésesen és pontosan készít. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!**Delice**

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia.

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.